

JAN MATEJKO

Czym według Pana jest sztuka?

Sztuka jest obecnie dla nas pewnego rodzaju orężem w ręku, oddzielać sztuki od miłości ojczyzny nie wolno!

PRZEMÓWIENIE JANA MATEJKI DO STUDENTÓW KRAKOWSKIEJ SZKOŁY SZTUK PIĘKNYCH, 1882

Pana obrazy pełne są błędów artystycznych: zbyt wiele postaci, które na dodatek przybierają nienaturalne pozy. Dziełom brak głębi przestrzennej. To nie tylko moje zdanie.

Ja nie mogę robić tak, jak bym chciał. Ja nie komponuję i nie maluję tak, jak rozumiem warunki artystycznej doskonałości obrazu. O rzeczy ważniejsze chodzi mi więcej niż o nią – o wyraz postaci lub wyrazistość grupy, więcej jak o czystość linii, jak o piękność układu.

S. TARNOWSKI, MATEJKO, KRAKÓW 1897

JAN MATEJKO (1838–1893)

krakowski malarz, żonaty z Teodorą z Giebułtowskich, z którą miał czwórkę dzieci. Artysta zasłynął obrazami przedstawiającymi sceny z historii Polski, m.in. *Kazanie Skargi*, *Stańczyk* i *Bitwa pod Grunwaldem*. Matejko tworzył w czasach zaborów, gdy terytorium Polski było podzielone między Prusy, Rosję i Austrię.

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

MECENAS PROGRAMU KONSERWACJI OBRAZÓW „BITWA POD GRUNWALDEM”

PARTNER MUZEUM

DORADCA PRAWNY

PATRON MUZEUM

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Bank Polski

WHITE & CASE

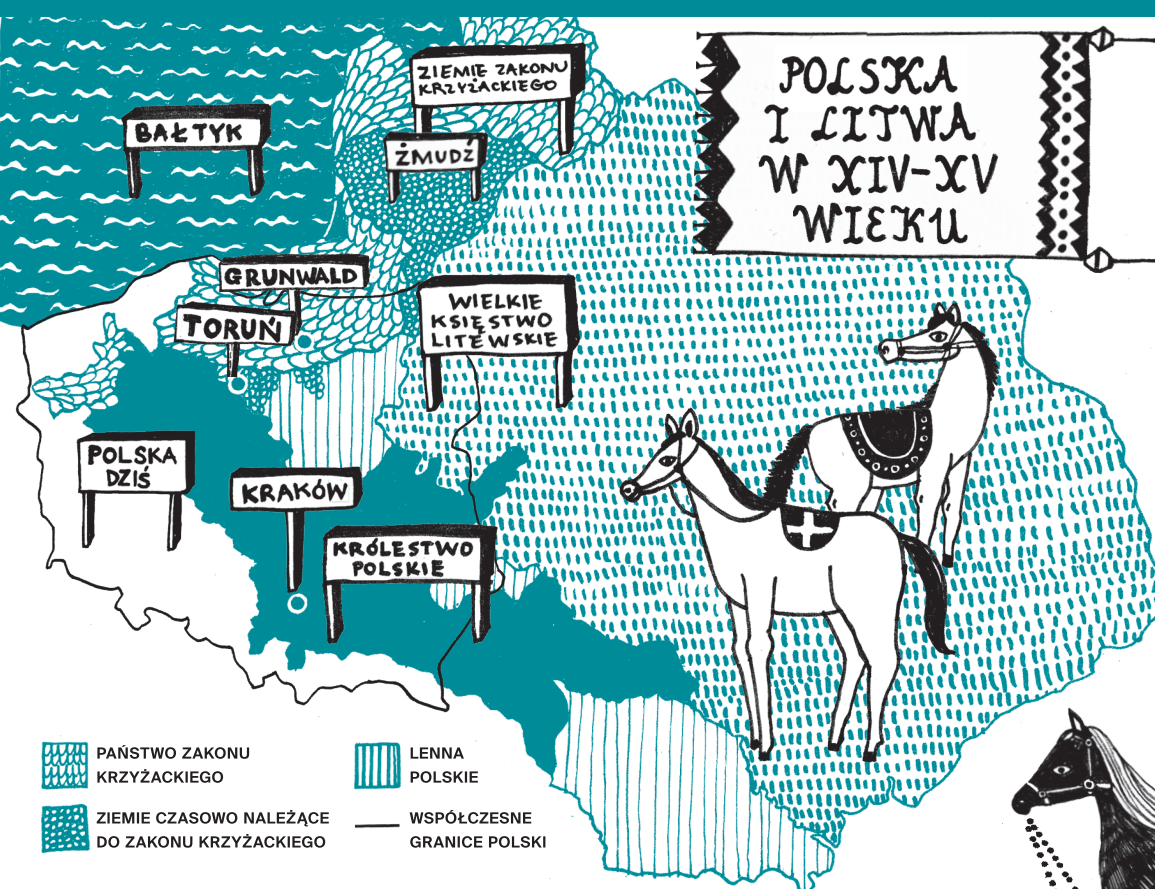
empik

teksty: Ania Knapiek
redakcja: Wojciech Chmielewski
projekt graficzny: Homework / Kasia Walentynowicz, Beata Dejnarowicz

MW

Muzeum Narodowe w Warszawie

Na tropie... Bitwy pod Grunwaldem

FAKTY

1226 Książę Konrad Mazowiecki zaprosił Krzyżaków na ziemię polską. Powierzył im misję chrystianizacji Prus, co stało się dla zakonu pretekstem do zdobywania nowych ziem.

1386 Książę litewski Jagiełło został wybrany na męża Jadwigi Andegaweńskiej. Przybył do Krakowa, przyjął chrzest oraz imię Władysław, ożenił się z Jadwigą i został królem Polski. Polskę i Litwę połączyła unia personalna. Na Litwie władzę objął stryjeczny brat Jagiełły – Witold.

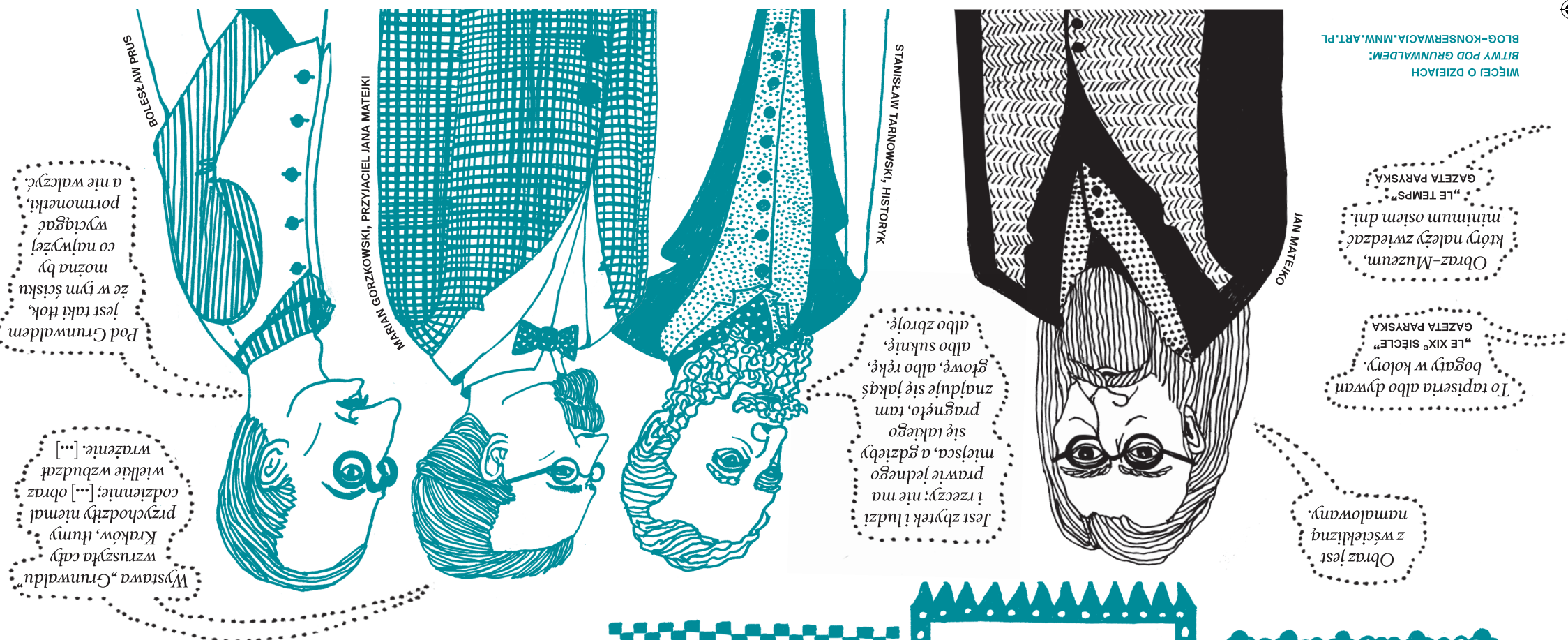
1398 Książę Witold zrzekł się Żmudzi na rzecz zakonu krzyżackiego. Później dążył do odzyskania tej prowincji.

1409 Na Żmudzi wybuchło antykrzyżackie powstanie poparte przez Witolda. Rozpoczęła się wojna między Polską i Litwą a Krzyżakami.

15.07.1410 Na polach Grunwaldu wojska Polski i Litwy starły się z armią krzyżacką. Był to moment kulminacyjny wojny, jedna z największych bitew średniowiecza. Zwyciężyły siły polsko-litewskie.

1411 W Toruniu został zawarty pokój kończący wojnę z Krzyżakami.

29.09.1878 OBRAZ JANA MATEJKI „BITWA POD GRUNWALDEM” ZOSTAŁ POKAZANY PUBLICZNIE.

WIĘCEJ O DZIEŁACH
BITWY POD GRUNWALDEM:
BLOG-KONSERWACJA.MNW.ART.PL

Obraz-Muzeum,
który należy zwiedzać
minimum osiem dni.
„LE TEMPS”
GAZETA PARYSKA

To rapsert albo dywan
bogaty w kolory.
„LE XIX SIECLE”
GAZETA PARYSKA

Obraz jest
z wściekłą
namalowany.

Jest zbytek i ludzi
prawie jednego
miejsca, a gdzieś
się takiego
pragnęło, tam
znajduje się jakąś
głowę, albo rękę,
albo suknię,
albo zbroję.

Wyszyta cały
Kraów, tłumy
przychodzą niemal
codziennie; [...] obraz
wielkie wzbudza
wrażenie. [...]

Pod Grunwaldem
jest taki tłok,
że w tym ścisłu
można by
co najwyżej
portmonetki,
a nie walczyć.

wymiary: 426 x 987 cm
powierzchnia: 42 m²
waga: ok. 290 kg
właściciel: społeczeństwo polskie

#JESTEMWIELKI #MATEJKO
#JAKTOJESTROBIONE
#NASZEWSPÓLNE

#SLAWA #PODRÓŻE
#TOURDEEUROPE #DOM
#ZACHĘTA

Matejko sprzedał *Bitwę* bankierowi Rosenblumowi, który zorganizował pokazy dzieła m.in. w Warszawie, Moskwie, Paryżu i Londynie. Do zbiorów polskich obraz zakupiono w 1902 roku. Prezentowano go w Galerii Zachęta w Warszawie.

#WOJNA #KRYJÓWKA
#LUBLIN #POSZUKIWANIA
#SZCZĘŚLIWEZAKOŃCZENIE
#MNW

W 1939 roku obraz wywieziono do Lublina. Prawie całą wojnę był ukryty pod ziemią. Za wskazanie miejsca kryjówki obrazu hitlerowcy wyznaczili 10 milionów marek nagrody, co czyniło Matejkę najbardziej poszukiwanym przez III Rzeszę obrazem. Od 1949 roku *Bitwa pod Grunwaldem* eksponowana jest w MNW.

#BLOGKONSERWACJA
#DUŻOCIEŻKIEPRACY
#DIETA #NOWESZATY

Wojna oddisnęła piętno na „drowilu” obrazu. Konserwatorzy poświęcili dwa lata (1945–1947), aby go uratować. W latach 2010–2012 obraz przeszedł ponowną gruntowną konserwację. Otrzymał nowy bieżnik, dublaż i ramę, a także „schudł” z 700 do 290 kg.

#XXIWIĘK
#BITWJESTWSPÓLNE
#ALTERNATYWY4 #ZMIENNICY
#BITWADREWNIANA
#HAFTKRZYŻYKOWY

Bitwa pod Grunwaldem jest stale obecna w polskiej kulturze. Pojawia się w różnych kontekstach: memach, odwołując się do niego współcześni polscy twórcy. Powstały nawet nowe wersje tego dzieła: wyrzeźbiona w drewnie, w technice haftu krzyżkowego.

O CZYM MÓWI GRUNWALD?

ŚW. STANISŁAW (1030–1079) JAKO SYMBOL BOSKIEJ INTERWENCJI

Kroniki Jana Długosza wspominają, że walczącym ukazał się św. Stanisław, patron Polski modlący się o jej zwycięstwo. Świętego otaczają ciemne chmury – to wiatr, który cały czas wiał w twarze rycerzom zakonu. Obydwa zjawiska, opisane w kronice Jana Długosza, to w interpretacji Matejki boska interwencja w przebieg bitwy.

HEINRICH VON PLAUEŃ (1370–1429) JAKO SYMBOL UTRACONEJ SZANSY

Postać ta jest przysłowiową łyżką dziegciu w beczce miodu. Heinricha nie było pod Grunwaldem. Po klęsce Krzyżaków, korzystając z opieszałości wojsk Jagiełły, przygotował obronę krzyżackiej stolicy – Malborka. Władysławowi Jagielle nie udało się jej zdobyć. Krzyżacka potęga mimo wielkiego zwycięstwa pod Grunwaldem nie została ostatecznie złamana. Z niej wyrosło późniejsze państwo pruskie, jeden z uczestników rozbiorów Rzeczypospolitej.

**ULRICH VON JUNGINGEN (1360–1410, ZGINĄŁ W BITWIE POD GRUNWALDEM)
JAKO SYMBOL FAŁSZYWEJ MISJI CHRYSZCJANIZACYJNEJ**
Wielki Mistrz zakonu krzyżackiego ginie od ciosuadanego przez piechura włóczęgą świętego Maurycego. Towarzyszy mu mężczyzna w typowym dla katar nakryciu głowy i sakiewką na „pieniązek przebaczenia” wręczany przez skazańca oprawcy na znak, że nie żywi do niego urazy. Śmierć Ulricha na płótnie Matejki jest egzekucją, zasądzonym wyrokiem.

WŁÓCZNIA ŚW. MAURYCEGO

relikwia ofiarowana w 1000 roku przez Cesarza Ottona III jako dowód uznania suwerenności Polski i powierzenia jej misji chrystianizacyjnej na Wschodzie.

**KSIĄŻĘ WITOLD (1354/55–1430)
JAKO SYMBOL PRZEJĘCIA MISJI CHRYSZCJANIZACYJNEJ**
Wielki Książę Litewski początkowo spierał się z polskim królem i zawierał sojusze z Krzyżakami. Później sprzymierzył się z Władysławem Jagiełłą i wspólnie walczyli przeciwko zakonowi krzyżackiemu. Matejko przedstawił księcia w stroju z licznymi orientalnymi elementami: perskim mieczem, wschodnią tarczą i kołpakiem. Strój podkreśla zaangażowanie Witolda w politykę wschodnią.